

ТЕХНОЛОГІЧНІ НОВИНКИ У НАУКОВО- ФАНТАСТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (на матеріалі творчості А.Азімова та М.Кідрука)

Наукова фантастика, як і багато інших різновидів жанру фантастичної літератури, є відносно новим явищем, яке побачило світ лише у середині ХІХст., а популярності набуло лиш приблизно через сторіччя після своєї появи. Зародження цього жанру відбулося ще у ХІХ столітті (Жуль Верн), однак актуальний він і нині (Філіп Дік, Френк Герберт, Айзек Азімов та ін.). У творчості провідних фантастів доби ми зустрічаємо технологічні номінативи, якими автори означають певні предмети. Метою нашої статті є зіставлення технологічних новинок у творчості американського фантаста А.Азімова (збірка новел «Я, робот») [1] та українського письменника Максима Кідрука, твори якого виписані у жанрі наукової фантастики, зокрема його роман «Колонія» [2].

Айзек Азімов – яскравий представник американської науково-фантастичної літератури, він стає новатором, який вивів наукову фантастику на абсолютно новий рівень розвитку. Тематика роботики, досі до тих пір не знана, стала потужним поштовхом до популяризації даного жанру літератури та вияву зацікавленості до нього.

Провідними мотивами творчості автора є співіснування роботизованих організмів із цивілізованим суспільством. Усі його твори певним чином пов'язані між собою та відтворюють саме цей аспект. Події в них відбуваються в одному й тому ж вимірі, а його «Три закони робототехніки» є абсолютотом і невід'ємною частиною функціонування усіх суспільств майбутнього, які вийшли з-під пера автора.

Поряд з роботикою у творах письменника зустрічаються і реалії вигаданих ним світів - штучні технічні пристрої (наприклад, зорельоти та технічне устаткування для орієнтації у космічному просторі), явища навколишньої дійсності, реалії повсякденного життя та ін.

Провідним мотивом його творчості стає мотив подорожі в космосі, пошук та відвідування інших планет, однак у цей мотив тісно вплітається й мотив роботизованих організмів - приладів, професій, феноменів, пов'язаних саме з ними: «позитронний мозок», «роботопсихолог», «інженер з виготовлення роботів» та ін.

Українське письменство досить потужно представлене у жанрі наукової фантастики. Хоча науково-фантастична література в Україні наразі лише починає розвиватися, але серед вітчизняних представників

цього жанру можна виділити кілька авторів, які працюють саме у цьому жанрі.

Максим Кідрук, сучасний український письменник, є автором багатьох творів, які ми трактуємо як науково-фантастичні. Його останній твір «Колонія» [2] здобув популярність серед прихильників наукової фантастики відразу ж після його публікації.

Зіставляючи українського письменника та американського фантаста відзначаємо спільні риси у творчості обох авторів: увага до деталей при описі особливостей фантастичних світів, певні неологізми, що позначають певні речі або явища, значна увага до технологічних аспектів, які стають основою створених ними світів, широка тематика міжзоряних подорожей.

Аналізуючи світ М.Кідрука, констатуємо, що світ, виписаний українським автором, на відміну від його американського колеги, не обмежується зануренням лише у сферу техніки, як це було з роботикою у Азімова. Автор вплітає у сюжет роману значну кількість предметів із різних галузей науки, які увиразнюють сюжет, додають повноти загальній картині та діям героїв твору, деталізують художній простір. Саме детальний аналіз технологічних новинок із різних галузей роблять хронотоп роману неповторним. Опис подій письменник підкріплює прикладними знаннями з різних сфер існуючої в реальному світі науки (молекулярної біології, генетики, фізики, астрономії, географії та екології), що додає відчуття реальності всьому, що відбувається у романі.

Зазначимо, що попри наповненість роману М.Кідрука значною кількістю технологічних новинок, він все ж читається досить легко, що є презентацією авторського стилю автора.

Отже, зіставляючи твори американського фантаста ХХ століття та українського сучасного письменника констатуємо, що у творчості обох авторів наявна значна кількість технологічних новинок, які виформовують неповторні авторські світи. У творчості А.Азімова спостерігається значна кількість номінативів, які у середині ХХ століття були неологізмами, але згодом тісно увійшли в ужиток науково-фантастичних творів. У творчості М.Кідрука хронотоп ґрунтовно прописаний, змальовується значна кількість технологічних новинок, які майстерно виформовують художній простір роману. Автор детально описує неологізми різних галузей, змальовуючи фантастичний світ з його не вигаданими, а цілком реальними фактами.

Література

1. Азімов, Айзек. Я, робот [Електронний ресурс]. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Azimov/Ya_robot_tsykl_opovidan/ (дата звернення: 12.04.2022)
2. Кідрук Макс. Нові темні віки. Колонія. К.: Бородатий Тамарин, 2023. 904с.
3. Asimov, Isaac. I, Robot [Electronic resource]. URL: https://royallib.com/book/Asimov_Isaac/I_Robot.html (Last accessed: 12.04.2022)